

A MÚLT IDŐ

Múlt időben a **folymatos-beálló igeszemlélet kérdése** ugyanúgy felmerül, mint kötőmódban, tehát választanunk kell, hogy a cselekvést alapvetően állapotként vagy eseményként szeretnénk bemutatni:

Πήγαινες (folymatos) *κάθε μέρα στο σχολείο; Mindennap jártál iskolába?*
Πήγες (beálló) *χθες στο σχολείο; Mentél tegnap iskolába?*

Ο Νίκος όλη την ώρα γελούσε (folymatos). *Nikosz egész végig nevetett.*
Γιατί γέλασες (beálló); *Δεν έκανα τίποτα αστείο. Miért nevetted el magad? Nem csináltam semmi vicceset.*

Όταν γεννήθηκε η κόρη μου, σπούδαζα (folymatos) *ακόμα. Amikor megszületett a lányom, még tanultam.*
Σπούδασα (beálló) *δύο χρόνια στην Αθήνα. Két évet tanultam Athénban.*

A **személyragok** a cselekvő igenemű igék folyamatos és beálló múltjában, valamint a szenvedő igenemű igék beálló múltjában azonosak:

Σzemélyragok	Cselekvő igék folyamatos múltja	Cselekvő igék beálló múltja	Szenvedő igék beálló múltja
-α	χτένιζα	χτένισα	χτενίστηκα
-ες	χτένιζες	χτένισες	χτενίστηκες
-ε	χτένιζε	χτένισε	χτενίστηκε
-αμε	χτένιζαμε	χτένισαμε	χτενιστήκαμε
-ατε	χτένιζατε	χτένισατε	χτενιστήκατε
-αν(ε)	χτένιζαν / χτένιζανε	χτένισαν / χτένισανε	χτενίστηκαν / χτενιστήκανε

Múlt idő képzésekor az igenemtől, az ige tövétől és szótagszámától függően a tő előtt ún. **előragok**, a tő után pedig **bövítmények** jelenhetnek meg. Ezeket, illetve a szenvedő igenemű igék folyamatos múltját vizsgáljuk az alábbiakban:

1. Cselekvő igenemű, két szótagúnál hosszabb, összevonatlan személyragú igék

Ebbe a csoportba azon igék tartoznak, amelyek kettőnél több szótagból állnak. Ezek múlt idejénél sem előraggal, sem többvítménnyel nem találkozunk:

Jelen idő	Folyamatos múlt	Beálló múlt
διαβάζω →	διάβαζα	διάβασα
διαβάζεις →	διάβαζες	διάβασες
διαβάζει →	διάβαζε	διάβασε
διαβάζουμε →	διάβαζαμε	διάβασαμε
διαβάζετε →	διάβαζατε	διάβασατε
διαβάζουν(ε) →	διάβαζαν / διάβαζανε	διάβασαν / διάβασανε

A táblázatból látható, hogy a jelen idejű alakhoz képest múlt időben a **hangsúly egy szótaggal a szó eleje felé ugrik**. Kivétel ez alól a többes szám 1. és 2. – valamint -ανε végződés esetén 3. – személy: *διάβασα → διαβάζαμε, διαβάζατε.*

2. Cselekvő igenemű, két szótagú, összevonatlan személyragú igék

Az ebbe a csoportba tartozó igék múlt idejének képzésekor a szó eleje felé tolódo hangsúlyt egy ún. **ε-előrag** veszi fel.

Jelen idő	Folyamatos múlt	Beálló múlt
γράφω →	έγραφα	έγραψα
γράφεις →	έγραφες	έγραψες
γράφει →	έγραφε	έγραψε
γράφουμε →	γράφαμε	γράψαμε
γράφετε →	γράφατε	γράψατε
γράφουν(ε) →	έγραφαν / γράφανε	έγραψαν / γράψανε

Akárcsak a hosszabb igéknél (1. csoport), a **hangsúly** a mássalhangzóval kezdődő két szótagúaknál is a szó eleje felé vándorol. Ahol nincs a hangsúly felvételére alkalmas szótag, ott ezt egy szókezdő ε- bövítmény, ún. előrag teszi meg: *έγραψα → γράψαμε, γράψατε.*

3. Cselekvő igenemű, egy szótagú, beálló igeszemléletű, -ει soros igék

Egy szótagú igékkel beálló igeszemléletben találkozhatunk. Közülük ebbe a csoportba 3 ige tartozik. Ezek múlt idejű alakjánál a **minden számban és személyben hangsúlyos előrag** nem *ε-*, hanem *ει-*, illetve *η-*.

βλέπω – (δω) → **είδα, είδες, είδε, είδαμε, είδατε, είδαν(ε)**
 λέω – (πω) → **είπα, είπες, είπε, είπαμε, είπατε, είπαν(ε)**
 πίνω – (πιω) → **ήπια, ήπιες, ήπιε, ήπιαμε, ήπιατε, ήπιαν(ε)**

4. Cselekvő igenemű, múltitukat belső előraggal képző igekötős igék

A katharevuszból származó igekötős igéknél a hangsúlyt hordozó **előrag** (nem kötelező jelleggel, és többnyire a beálló alakoknál) az **igekötő és a szótó között** jelenik meg:

περιγράφω – (περιγράψω) → **περιέγραφα**
 περιέγραψες
 περιέγραψε
 περιγράψαμε
 περιγράψατε
 περιέγραψαν / περιγράψανε

A *περι-* és *προ-* igekötők kivételével a **magánhangzóra végződő igekötők** utolsó hangja az *-ε-* előtt kiesik (pl. *υπογράφω* → *υπέγραφα*), míg a szótó első hangjához hasonult **mássalhangzóra végződő igekötők** az *-ε-* előtt visszanyerik eredeti alakjukat (*συμβάλλω* → *συνέβαλα*).

Íme néhány ige ebből a csoportból:

Folyamatos jelen	Beálló jelen	Beálló múlt	Jelentés
υπογράφω →	(υπογράψω)	υπέγραφα	aláír
περιγράφω →	(περιγράψω)	περιέγραφα	leír, körülír
αναβάλλω →	(αναβάλω)	ανέβαλα	elhalaszt
συμβάλλω →	(συμβάλω)	συνέβαλα	hozzájárul vmihez
αναλαμβάνω →	(αναλάβω)	ανέλαβα	elvállal
επαναλαμβάνω →	(επαναλάβω)	επανάλαβα	megismétel
καταλαμβάνω →	(καταλάβω)	κατέλαβα	elfoglal
αναφέρω →	αναφέρω	ανέφερα	említ
ενδιαφέρω →	ενδιαφέρω	ενδιέφερα	érdekel
συμφέρει →	συμφέρει	συνέφερε	megéri
εκδίδω →	(εκδώσω)	εξέδωσα	kiad
επιλέγω →	(επιλέξω)	επέλεξα	(ki)választ
επιμένω →	(επιμείνω)	επέμεινα	ragaszkodik vmihez
συμβαίνει →	(συμβεί)	συνέβη	történik

5. Cselekvő igenemű, összevont személyragú igék

Az összevont személyragú igék (pl. *ακούω, τρώω, [φάω], λέω, φταίω, κλαίω*) **tövében** egy ún. **néma -γ-** található, amely múlt idejű (és felszólító módú) alakjukban **többitményként** megjelenik:

ακούω → **άκουγα**
 τρώω → **έτρωγα**
 [φάω] → **έφαγα**
 λέω → **έλεγα**
 φταίω → **έφταιγα**
 κλαίω → **έκλαιγα**

Hangsúlyuk ugyanúgy változik, mint a két szótagú, illetve annál hosszabb igéknél:

ακούω	- [ακούσω]	τρώω	- [φάω]
άκουγα	άκουσα	έτρωγα	έφαγα
άκουγες	άκουσες	έτρωγες	έφαγες
άκουγε	άκουσε	έτρωγε	έφαγε
ακούγαμε	ακούσαμε	τρώγαμε	φάγαμε
ακούγατε	ακούσατε	τρώγατε	φάγατε
άκουγαν /ακούγανε	άκουσαν /ακούσανε	έτρωγαν /τρώγανε	έφαγαν /φάγανε

A *πάω* ragozása rendhagyó: **πήγα, πήγες, πήγε, πήγαμε, πήγατε, πήγαν(ε)**.

* A *συμβαίνει* ógörög szabályok szerint képzí beálló múltját: *συνέβη*.

6. Cselekvő igenemű, hangsúlyos személyragú igék folyamatos múltja

A hangsúlyos személyragú igék (pl. *μιλάω, αγαπάω, σταματάω, μπορώ*) folyamatos múltjánál az igető és a személyrag közé egy mindig hangsúlyos **-ούσ-** bővítmény kerül:

μιλώ (-άω) - [μιλήσω]		μπορώ - [μπορέσω]	
μιλούσα μιλούσες μιλούσε μιλούσαμε μιλούσατε μιλούσαν(ε)	μίλησα μίλησες μίλησε μίλησαμε μίλησατε μίλησαν / μίλησανε	μπορούσα μπορούσες μπορούσε μπορούσαμε μπορούσατε μπορούσαν(ε)	μπόρεσα μπόρεσες μπόρεσε μπόρεσαμε μπόρεσατε μπόρεσαν / μπόρεσανε

Több *-άω* végű igenél az *-ούσ-* bővítményt **-αγ-** bővítmény helyettesítheti: *μιλούσα =μίλαγα*. Ilyenkor a beszéd egy kissé szlenges színezetet kap.

7. Szenvedő igenemű igék beálló múltja

A szenvedő beálló igetőhöz **-ηκ-** bővítmény járul, a személyragok megegyeznek a cselekvő igenemű igék múlt idejű személyragjaival. A hangsúlyozás, mint a két szótagúnál hosszabb cselekvő igéknél:

κρύβομαι – (κρυφτώ) →	κρύφτηκα κρύφτηκες κρύφτηκε κρυφτήκαμε κρυφτήκατε κρύφτηκαν / κρυφτήκανε	ντύνομαι – (ντυθώ) →	ντύθηκα ντύθηκες ντύθηκε ντυθήκαμε ντυθήκατε ντύθηκαν / ντυθήκανε
κοιμάμαι – (κοιμηθώ) →	κοιμήθηκα κοιμήθηκες κοιμήθηκε κοιμηθήκαμε κοιμηθήκατε κοιμήθηκαν / κοιμηθήκανε	φαίνομαι – (φανώ) →	φάνηκα φάνηκες φάνηκε φανήκαμε φανήκατε φάνηκαν / φανήκανε

8. Szenvedő igenemű igék folyamatos múltja

A folyamatos tőhöz az alábbi személyragok járnak:

-ομαι εργάζομαι	-άμαι κοιμάμαι	-ιέμαι βαριέμαι	-ούμαι ασχολούμαι
εργαζόμουν(α) εργαζόσουν(α) εργαζόταν(ε) εργαζόμασταν εργαζόσασταν εργάζονταν	κοιμόμουν(α) κοιμόσουν(α) κοιμόταν(ε) κοιμόμασταν κοιμόσασταν κοιμόνταν / κοιμόνταν	βαριόμουν(α) βαριόσουν(α) βαριόταν(ε) βαριόμασταν βαριόσασταν βαριούνταν / βαριόνταν	ασχολούμουν(α) ασχολούσουν(α) ασχολούνταν ασχολούμασταν ασχολούσασταν ασχολούνταν

Főleg az *-ομαι*, *-άμαι* és *-ιέμαι* végű igék többes szám 3. személyében elterjedtek az alábbi alakok is: *εργαζόντουσαν, κοιμόντουσαν, βαριόντουσαν*. Az *-ούμαι* végű igék fenti személyragjai helyett többen az **ógörög személyragokat** részesítik előnyben:

Ο Μέγας Αλέξανδρος **θεωρούνταν /εθεωρείτο** γιος του Δία. Nagy Sándort Zeusz fiának tartották.

Ebben a csoportban kell feltüntetni a beálló alakokkal nem rendelkező **είμαι** létige múlt idejét is:

είμαι → **ήμουν(α)**
είσαι → **ήσουν(α)**
είναι → **ήταν(ε)**
είμαστε → **ήμασταν**
είστε / είσατε → **ήσασταν**
είναι → **ήταν(ε)**

Rendhagyóságok

Természetesen nem lehetséges az összes igét a fenti csoportok egyikében elhelyezni. Néhány – elsősorban beálló igeszemléletű – ige a múlt idő képzésénél **rendhagyóságokat** mutat. Íme ezek közül néhány:

ξέρω → **ήξερα**

θέλω → **ήθελα**

έχω → **είχα**

πάω → **πήγα**

παίρνω – (πάρω) → **πήρα**

μπαίνω – (μπω) → **μπήκα**

βγαίνω – (βγω) → **βγήκα**

ανεβαίνω – (ανέβω) → **ανέβηκα**

κατεβαίνω – (κατέβω) → **κατέβηκα**

βρίσκω – (βρω) → **βρήκα**

συμβαίνει – (συμβεί) → **συνέβη**

παραγγέλω – (παραγγείλω) → **παρήγγειλα** / παράγγειλα

υπάρχει → **υπήρχε** – (υπάρξει) → **υπήρξε**